

Valtiovarainvaliokunta

Valtioneuvoston selvitys: Pankkisektorin riskien vähenemisarvio ja yhteisen kriisinratkaisurahaston yhteisen varautumisjärjestelyn aikaistettu käyttöönotto

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Valtioneuvoston selvitys: Pankkisektorin riskien vähenemisarvio ja yhteisen kriisinratkaisurahaston yhteisen varautumisjärjestelyn aikaistettu käyttöönotto (E 138/2020 vp): Asia on saapunut valtiovarainvaliokuntaan mahdollisia toimenpiteitä varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- valtiovarainministeri Matti Vanhanen, valtiovarainministeriö
- neuvotteleva virkamies Tuukka Taipale, valtiovarainministeriö
- alivaltiosihteeri Leena Mörttinen, valtiovarainministeriö
- erityisavustaja Riikka Pakarinen, valtiovarainministeriö
- toimistopäällikkö Mervi Toivanen, Suomen Pankki
- osastopäällikkö Samu Kurri, Finanssivalvonta
- ylijohtaja Tuija Taos, Rahoitusvakausvirasto
- johtaja, pääekonomisti Veli-Matti Mattila, Finanssiala ry

Viitetiedot

Valtiovarainvaliokunta on aiemmin antanut aiheita koskevat lausuntonsa VaVL 3/2019 vp sekä VaVL 1/2020 vp.

VALTIONEUVOSTON SELVITYS

Ehdotus

Kirjelmä koskee yhteisen kriisinratkaisurahaston yhteisen varautumisjärjestelmän aikaistettua käyttöönottoa. Valtioneuvosto tuo eduskunnan käsiteltäväksi oman itsenäisen riskien vähentämisarvionsa ja jäsenmaille toimitetun Euroopan komission, Euroopan keskuspankin (EKP) ja yhteisen kriisinratkaisuneuvoston (SRB) tekemän riskien vähentämisarvion.

Valiokunnan lausunto VaVL 6/2020 vp

Valtioneuvoston kanta

Hallitusohjelman mukaan Suomi toimii aktiivisesti pankkiunionin viimeistelemiseksi ottaen huomioon pankkien riskitasot.

Valtioneuvosto katsoo, että riskien väheneminen ei selvityksessä esitettyjen arvioiden perusteella ole edennyt merkittävästi. Riskitasot mahdollistavat tällä hetkellä vain rajatut edellytykset pankkiunionin syventämiselle.

Valtioneuvosto voi poliittisen kokonaisharkinnan pohjalta hyväksyä varautumisjärjestelyn aikaistetun käyttöönoton ja vakausmaksuja koskevan sopimuksen muuttamisen ja edetä niihin liittyvissä allekirjoitus- ja ratifiointimenettelyissä sekä tarvittavissa EVM:n liitelakien ja ohjeiden muutoksissa.

Valtioneuvosto katsoo, että yhteisen varautumisjärjestelyn aikaistaminen kahdella vuodella ei muuta pankkiunionin peruslähtökohtana olevaa sijoittajavastuun periaatetta. Yhteisen kriisinratkaisurahaston varoja voidaan käyttää vain lainsäädännössä asetettujen edellytysten täytyessä.

Valtioneuvosto pitää myös tärkeänä, että yhteisen varautumisjärjestelyn aikaistamista koskevat päätökset ovat osa kokonaisuutta, johon liittyy myös EVM-sopimuksen laajempi uudistaminen. Lisäksi Suomen viime vuosien aikana kasvaneen pankkisektorin suuri koko suhteessa maamme bruttokansantuotteeseen on varautumisjärjestelyn aikaistettua käyttöönottoa ja vakausmaksuja koskevan sopimuksen muuttamista puoltava tekijä myös Suomen rahoitussektorin vakauden näkökulmasta.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Taustaa. Jäsenvaltiot ovat aiemmin sitoutuneet siihen, että yhteinen varautumisjärjestely otetaan käyttöön viimeistään vuoden 2023 lopussa. Sittenkin jäsenvaltiot ovat linjanneet, että järjestely voidaan ottaa käyttöön jo aiemmin, mahdollisesti vuoden 2022 alusta, mikäli pankkisektorin riskien voidaan osoittaa vähentyneen riittävästi.

Varautumisjärjestelyn käyttöönoton aikaistamisen lisäksi on samalla tarkoitus muuttaa valtiosopimusta, joka säätelee vakausmaksujen siirtoa jäsenmaista yhteiseen kriisinratkaisurahastoon ja rahastoon kuuluvien kansallisten rahasto-osuuksien yhdistämistä. Muutoksilla tuotaisiin pankkien maksamat ylimääräiset vakausmaksut nopeutetussa tahdissa yhteisen taakanjaon piiriin. Sopimusmuutokset ratifioitaisiin kansallisesti Suomen valtiosäännön mukaan.

Komissio, Euroopan keskuspankki sekä yhteinen kriisinratkaisuneuvosto ovat hiljattain tehneet riskien kehittymisestä yhteisen arvion, minkä lisäksi valtioneuvosto on laatinut oman riskiarvion, kuten eduskunta on edellyttänyt. Euroryhmän laajennettu kokoonpano keskustelee asiasta 30.11.2020 ja tekee mahdollisesti sen perusteella poliittisen päätöksen yhteisen kriisinratkaisurahaston yhteisen varautumisjärjestelyn aikaistetusta käyttöönotosta.

Valiokunnan lausunto VaVL 6/2020 vp

Arviointia. Valtiovarainvaliokunta on aiemmissa lausunnoissaan (VaVL 1/2020 vp ja VaVL 3/2019 vp) korostanut, että varautumisjärjestelyn aikaistettu käyttöönotto edellyttää, että riskien väheneminen on todellista ja kokonaisuuden kannalta riittävää. On myös tärkeää kiinnittää huomiota siihen, miten luottolaitokset ovat muuttaneet taserakenteitaan ja kuinka tarkasti ja ajankohdaisesti ne täyttävät kriisinratkaisuviranomaisten asettamat, omien varojen ja alentamiskelpoisten velkojen vähimmäismäärää koskevat vaateet (MREL-vaateet).

Kuten edellä on todettu, riskien väheneminen ei ole valtioneuvoston arvion mukaan vähentynyt merkittävästi. Pankkien altistumat kotivaltionsa riskeille ovat edelleen suuria, eikä tilanne ole viime vuosina oleellisesti parantunut pankkien taseiden vahvistumisen eikä valtionpapereita koskevan vakavaraisuussäätelyn uudistamisen näkökulmasta. Myöskään järjestämättömien saamisten tilanne ei ole ongelmaton. Vaikka niiden määrä on selvästi alentunut koronapandemiaa edeltävänä aikana (noin 1 000 mrd. eurosta noin 500 mrd. euroon), se on edelleen mittava, minkä lisäksi maakohdaiset erot ovat merkittäviä.

Näkymiä heikentää erityisesti se, että aiemman hyvän kehityksen arvioidaan kääntyvän huonompaan suuntaan koronapandemian aiheuttamien talousongelmien vuoksi. Lisäksi mm. laajojen lyhennysvapaaohjelmien myötä on epäselvää, mikä varsinkin riskialttiimpien pankkien tosiasiallinen asema on tällä hetkellä. EKP:n asiantuntijoiden laatiman stressiarvion mukaan heikossa skenaariossa järjestämättömien luottojen määrä saattaisi nousta koronapandemian vuoksi noin 1 400 mrd. euroon.

Toisaalta varautumisjärjestely olisi hyvä saada toimintaan mahdollisimman pian, koska kriisinratkaisujärjestelmä on jo käytössä. Käyttöönottoa puoltaa myös Suomen pankkisektorin suhteellisen suuri koko suhteessa bruttokansantuotteeseen. Toisaalta talouden tilanne ja näkymät ovat tällä hetkellä hyvin erilaiset kuin aikaistamislinjauksia aikanaan laadittaessa. Myöskään suomalaisten pankkien vahva vakavaraisuus ja hyvä tappionsietokyky huomioon ottaen ei saadun selvityksen mukaan ole todennäköistä, että Suomessa tapahtuisi vuosina 2022–2023 sellainen pankkikriisi, jossa tarvittaisiin yhteistä kriisinratkaisurahastoa. Tällöin on olemassa aiempaa suurempi riski, että yhteisvastuun aikaistamisen seurauksena suomalaiset pankit joutuvat maksamaan ylimääräisiä vakaussmaksuja muiden maiden pankkien auttamiseksi.

Valiokunnan kanta. Valtioneuvoston tavoin valiokunta katsoo, että riskien väheneminen ei selvityksessä esitettyjen arvioiden perusteella ole edennyt merkittävästi, minkä lisäksi koronapandemia tuo tilanteeseen poikkeuksellisen suurta epävarmuutta.

Valiokunta pitää tärkeänä, että valtioneuvosto kiinnittää vakavaa huomiota tehtyihin riskiarvioihin ja erityisesti niiden laatimisen jälkeen tapahtuneisiin muutoksiin. Tässä vaiheessa ei ole tarkkaa kuvaa siitä, mikä pankkien todellinen tilanne on, mutta pankkien taseiden kuntoon kohdistuu monissa EU-maissa poikkeuksellisen paljon epävarmuutta. Koronapandemia on uudelleen lisäämässä pankkien valtioriskiä valtioiden velkaantumisen kasvaessa voimakkaasti. Myös järjestämättömien saamisten määrän odotetaan kasvavan selvästi ja pandemian arvioidaan edelleen heikentävän pankkiunionimaiden taloustilannetta.

Valiokunnan mielestä on tärkeää, että pankkien stressinsietokykyä arvioidaan tarkasti ja pankkisektoria vahvistetaan vielä siirtymäajan aikana. Ennen muuta valtioiden ja pankkien välistä koh-

Valiokunnan lausunto VaVL 6/2020 vp

talonyhteyttä tulee edelleen vähentää, sillä monien jäsenvaltioiden pankkien taseissa on erittäin paljon kotivaltion velkakirjoja tai suoria lainasaamisia. Pankkien tulisi niin ikään ratkaista mahdollisimman aikaisessa vaiheessa järjestämättömiä luottoja koskevat ongelmat ja huolehtia taseidensa vahvistamisesta.

VALIOKUNNAN LAUSUNTO

Valtiovarainvaliokunta ilmoittaa,

että se yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan korostaen edellä esitettyjä näkökohtia.

Helsingissä 26.11.2020

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Johannes Koskinen sd
varapuheenjohtaja Arto Pirttilahti kesk
jäsen Anders Adlercreutz r
jäsen Timo Heinonen kok
jäsen Inka Hopsu vihr
jäsen Vilhelm Junnila ps (osittain)
jäsen Heli Järvinen vihr
jäsen Jari Koskela ps
jäsen Katri Kulmuni kesk
jäsen Pia Lohikoski vas
jäsen Matias Marttinen kok
jäsen Raimo Piirainen sd
jäsen Sari Sarkomaa kok
jäsen Sami Savio ps
jäsen Pia Viitanen sd
jäsen Ville Vähämäki ps
varajäsen Sari Essayah kd (osittain)
varajäsen Veronica Rehn-Kivi r
varajäsen Janne Sankelo kok (osittain)
varajäsen Jussi Wihonen ps (osittain)

Valiokunnan sihteerinä ovat toimineet

valiokuntaneuvos Hellevi Ikävalko
valiokuntaneuvos Mari Nuutila

Valiokunnan lausunto VaVL 6/2020 vp
Eriävä mielipide 1 /ps

ERIÄVÄ MIELIPIDE 1 /ps

Perustelut

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle pankkisektorin riskien vähenemisarviosta ja yhteisen kriisinratkaisurahaston yhteisen varautumisjärjestelyn aikaistetusta käyttöönotosta (E 138/2020 vp) on osa talous- ja rahaliiton (EMU) syventämistä ja käsittelee kriisinratkaisurahaston aikaisettua käyttöönottoa sisältäen valtioneuvoston sekä Euroopan komission, Euroopan keskuspankin sekä yhteisen kriisinratkaisuneuvoston tekemät riskien vähenemisarviot.

Keskeiset poliittisesti arvioitavat asiat ovat Suomen pankkisektorin koko suhteessa bruttokansantuotteeseen ja siitä aiheutuvat riskit, sijoittajavastuun toteutuminen (MREL-vaateet) sekä näin olleen Suomen budjettisuvereniteetista huolehtiminen, kotivaltioriskien suuruus, luottolaitosten taserakenteiden muutokset, riskien muutoksen jatkuva arviointi ja erityisesti arvio siitä, osaammeko tunnistaa mahdolliset riskikeskittymien syntyminen.

Suomen pankkisektorin suhteellinen koko jättimäinen

Suomen viime vuosien aikana kasvaneen pankkisektorin suurta kokoa suhteessa maamme bruttokansantuotteeseen (n. 375 %) on pidettävä varautumisjärjestelyn aikaistettua käyttöönottoa ja vakausmaksuja koskevan sopimuksen muuttamista puoltavana tekijänä rahoitussektorin vakauden näkökulmasta.

Suomen pankkisektorin suuri koko johtuu Nordean pääkonttorin sijainnista Suomessa. Pankkitoiminnan määrä maassamme ei ole poikkeuksellisen suurta. Lisäksi suomalaispankkien katsotaan yleisesti olevan vakavaraisessa kunnossa. Sen sijaan todennäköisimmät saajapankit ja -maat olisivat edelleen Välimerellä. Aikaistettu käyttöönotto olisi Nordeaan vedoten perusteltua vain, jos olisi syytä olettaa Nordean olevan isäntävaltiolleen korkeariskinen pankki.

Sijoittajavastuun toteutuminen ja MREL-vaateet

Keskeinen osa sijoittajavastuun toteutumisesta on pankeille asetettava tappionsietokykyvaatimus eli omien varojen ja hyväksyttävien velkojen vähimmäisvaatimus MREL. Tämän vaatimuksen tarkoituksena on varmistaa, että pankeilla on riittävästi omia varoja ja sellaisia velkainstrumentteja, joita voidaan kriisinratkaisutilanteessa joko muuntaa uudeksi pääomaksi tai kirjata alas tappioiden kattamiseksi.

Ongelmallisena näemme MREL-vaatimusten siirtymäajat, jotka ovat pankin koosta riippuen 1.1.2022 tai 1.1.2024 asti ja jopa tätä myöhemmin. Tämä mahdollistaa tilanteen, jossa ne pankit, joiden tulisi täyttää vaatimukset, pääsevät vapaamatkustajiksi siirtymäkauden ajaksi, jos kriisinratkaisurahasto otetaan aikaistetusti käyttöön. Uuden sääntelyn tulkinnasta on lisäksi erimielisyyttä komission, jäsenvaltioiden ja kriisinratkaisuviranomaisten kesken.

Valiokunnan lausunto VaVL 6/2020 vp
Eriävä mielipide 1 /ps

Luottolaitosten taserakenteiden muutokset

Markkinatietojen perusteella on ilmeistä, että valiokunnan ja valtioneuvoston aiemmin edellyttämä pankkien vakavaraisuuden kohentaminen on jäänyt tekemättä. Järjestelemättömien luottojen määrä on laskenut, mutta tavoitteista ollaan vielä kaukana. Koronakriisin talousvaikutukset ulottuvat pankkeihin viiveellä, mutta jo nyt on selvää, että pankkien tila on pian selvästi heikompi kuin ennen koronaa. Pelkästään yritystukien varassa juuri ja juuri selviytyvät erittäin velkaiset ns. zombie-yritykset saattavat aiheuttaa huomattavia luottotappioita.

Pankkien ja kotivaltioiden kohtalonyhteys rikkomatta

Potentiaalisesti kriisiytyvien pankkien sijainnit ovat voimakkaan epäsymmetriset. Pankkisektori on heikko esimerkiksi Italiassa ja Kreikassa, ja suurten pankkimaiden Saksan ja Ranskan pankit ovat näiden heikkojen pankkialueiden suuria luottottajia. Pankkien kohtalonyhteyttä kotivaltioihinsa ei ole saatu purettua.

Yhteisvastuujärjestelyistä ja etenkin niiden aikaistamisesta hyötyisivät siis kohtuuttomasti ne maat, joiden pankkisektori todennäköisimmin tukia tarvitsisi, ja vähiten Suomen kaltainen maa, jonka pankkisektori ei näköpiirissä olevissa skenaarioissa tulisi tukea tarvitsemaan, mutta joutuisi maksamaan muiden maiden pankkien tukemisesta.

Koronaepidemia lisää riskikeskittymiä ja vaikeuttaa pankkien tilannetta

Nyt käytettävissä olevilla tiedoilla pankkien tilasta on vain vähän merkitystä koronaepidemian puhjettua. On todennäköistä, että rajoitustoimien ja kysynnän laskun myötä vaikeuksiin on ajautunut lukuisia yrityksiä, mutta tilapäisten kriisinhoitotoimien johdosta nämä vaikeudet eivät vielä ole realisoituneet koko painollaan. Yrityksille myönnetty lyhennysvapaat ja pankkien pääoma-vaatimusten hetkellinen höllentäminen ovat toki helpottaneet itse kriisiä ja estäneet esimerkiksi tarpeettomia likviditeettipulan aiheuttamia konkurssveja, mutta joissakin tapauksissa toimenpiteillä on vain lykätty väistämätöntä.

On pidettävä todennäköisenä, että ainakin järjestelemättömien luottojen määrä kaksvaa, kun tilapäisiä tukitoimia ja poikkeusjärjestelyjä puretaan.

Varsinaisena tarkoituksena tulonsiirto etelään

Pankkien tila etenkin Etelä-Euroopassa tiedettiin heikoksi, ja kun maailman ja Euroopan taloudet alkoivat osoittaa hidastumisen merkkejä 2019, alettiin pelätä heikoimpien pankkien kaatumista ja sen heijastevaikutuksia, jopa ketjureaktion mahdollisuutta.

Oikea ratkaisu olisi ensin pääomittaa, fuusioda tai sulkea heikot pankit, mutta siihen tarvittaisiin rahaa. Kiirehtimisessä ei ole kyse yhteisvastuujärjestelmällä luottamuksen rakentamisesta eurooppalaisia pankkeja kohtaan. Kiirehtimisessä on kyse yhteiskassan keräämisestä Etelä-Euroopan pankkien tukemista varten.

Valiokunnan lausunto VaVL 6/2020 vp
Eriävä mielipide 1 /ps

Poliittiset päätelmät

Perussuomalaiset vastustavat pankkien yhteisvastuuta mahdollisen pankkikriisiin kustannuksista ja erityisesti vararahoitusjärjestelmän käyttöönoton kiirehtimistä. Ehdotettujen muutosten myötä pankkisektorin yhteisvastuu aikaistuisi aikaisemmin sovitusta noin kahdella vuodella ja näin ajallisesti rajatusti lisäisi sellaisia kansallisen pankkisektorin riskejä, jotka liittyvät kotimaisen ja muiden jäsenvaltioiden pankkisektorien taloudellisten asemien välisiin eroihin.

Perussuomalaiset suhtautuvat hyvin kielteisesti myös mahdolliseen valtiosopimuksen muuttamiseen. Esillä olleet valtiosopimuksen muutosehdotukset merkitsisivät ylimääräisiä jälkikäteisiä vakaussmaksuja muissa euromaissa tapahtuvien pankkikriisien takia. Asiantuntija-arvioiden mukaan maksut voivat ylittää useisiin satoihin miljooniin euroihin. Eräs esitetty arvio on 216 miljoonaa euroa kolmesti vuodessa kolmen vuoden ajan, yhteensä 1,9 miljardia euroa.

Edellä mainituin perustein perussuomalaiset vastustavat ehdotettuja muutoksia valtiosopimukseen, koska ne lisäävät suomalaisten pankkien maksuvelvoitteita.

Mielipide

Edellä olevan perusteella esitämme,

että ehdotusta valtiosopimuksen muuttamiseksi ei puolleta ja että suuri valiokunta muutoin ottaa edellä olevan huomioon.

Helsingissä 26.11.2020

Ville Vähämäki ps
Sami Savio ps
Jari Koskela ps
Jussi Wihonen ps
Vilhelm Junnila ps

Valiokunnan lausunto VaVL 6/2020 vp
Eriävä mielipide 2 /kok

ERIÄVÄ MIELIPIDE 2 /kok

Perustelut

Kokoomuksen eduskuntaryhmä suhtautuu varauksellisesti yhteisen kriisinratkaisurahaston yhteisen varautumisjärjestelyn aikaistettuun käyttöön. Koronapandemia on kääntänyt aiemman hyvän kehityksen suunnan, ja riskit ovat jälleen kasvaneet. Kokoomuksen eduskuntaryhmä ei tästä syystä näe syytä aikaistaa yhteisen kriisinratkaisurahaston yhteisen varautumisjärjestelyn käyttöönottoa.

Suomi ei voi toimia asettamiensa ehtojen vastaisesti

Euroryhmä totesi julkilausumassaan 4.12.2018, että varautumisjärjestelyn käyttöä voidaan aikaistaa, jos riskien vähentämisessä on edistytty riittävästi. Eduskunta on edellyttänyt valtioneuvostolta riskien vähenemisarvioita ennen lopullista varautumisjärjestelyn aikaistettua käyttöönottoa. Hallitus on yhtynyt eduskunnan kantoihin ja korostanut, että Suomi muodostaa lopullisen kantansa muutossopimukseen instituutioiden sekä oman riskien vähenemisarvionsa perusteella eikä ratifioi muutossopimusta ennen niitä. Valtioneuvoston riskien vähenemisarvion mukaan pankkien altistumia kotivaltion riskeille koskevassa sääntelyssä ei ole tapahtunut edistystä ja korona on vaikuttanut edelleen riskejä kasvattavasti. Kokoomuksen eduskuntaryhmä katsoo, että Suomi ei voi toimia asettamiensa ehtojen vastaisesti.

Pankkien toimintakyky otettava huomioon

Suomalaiset pankit ovat pandemian vuoksi varautuneet jo viime keväästä lähtien luottotappioiden kasvuun. Jos luottotappioiden kasvun ohella suomalaiset pankit joutuvat maksamaan tuntuvia määriä ylimääräisiä vakaussmaksuja yhteiseen kriisinratkaisurahastoon ja näin tukemaan kriisimaiden pankkeja, se heikentää niiden kykyä jatkaa kotitalous- ja yritysasiakkaidensa luotottamista. Tämä vaikeuttaisi käytännössä esimerkiksi asuntolainan ottajien tilannetta lainamarkkinoilla, yritysten tuotannollisia investointeja ja lopulta Suomen talouden toipumista talouskriisistä.

Pääomamarkkinaunionin kehittämisessä on edettävä

Yhteisvaluutta edellyttää toimivia pääomamarkkinoita. Eurooppa on edelleen, vielä yli kymmenen vuotta finanssikriisin puhkeamisen jälkeen, hyvin riippuvainen pankkisektoristaan. Kokoomus edellyttää pankkiunionin loppuunsaattamista ja yhteisen talletussuojan toteuttamista. Talletussuojan kustannusten on seurattava vakuutusperusteisesti yksittäisten pankkien riskitasoa.

Kokoomuksen eduskuntaryhmä edellyttää määrätietoista toimia pankkien ja valtioiden kohtalon yhteyden purkamiseksi. Keskeisenä keinona pidetään vakavaraisuussääntelyn muuttamista valtoriskien osalta vastaamaan todellisia valtioiden velkapapereihin ja liikkeeseenlaskijan luottokelpoisuuteen liittyviä riskejä sekä näihin kohdistuvia keskittymisriskejä.

Valiokunnan lausunto VaVL 6/2020 vp
Eriävä mielipide 2 /kok

Keskeisenä kehittämiskohteena Kokoomus näkee lähivuosina Euroopan pääomamarkkinaunionin. Tulevaisuudessa pienilläkin yrityksillä on voitava olla pääsy rahoitukseen suoraan pääomamarkkinoilta, niin oman kuin vieraan pääoman ehtoisessa varainhankinnassa. Se vähentää elinkeinojen riippuvuutta pankkien tarjoamasta rahoituksesta, hajauttaa yritysten rahoituspohjaa ja edistää Euroopan talouden kriisinkestävyyttä. Pääomamarkkinaunioni lisää mahdollisuuksia kehittää EU:n yhteistä palvelusektoria, joka on keskeisessä roolissa hiilineutraalin kasvun aikaansaamisessa.

Toimiva valuuttaunioni edellyttää unionin tasoista tulonsiirto- ja riskintausmekanismia ja rinnalla vahvaa markkinakuria jäsenmaiden tasolla. Markkinakurin toteutuminen edellyttää toimivia pääomamarkkinoita ja sitä, että yhteisvaluutan rakenteelliset ongelmat korjataan ja maiden velkatasot saatetaan kestäväälle tasolle. Kokoomus haluaa myös palauttaa no-bail-out-periaatteen uskottavuuden ja tähtää EMU:a koskevissa neuvotteluissa siihen, että talous- ja rahaliiton toimintaa ohjaavat terveet kannusteet.

Euroopan vakausmekanismi ja varautuminen hallittuihin velkajärjestelyihin

Kokoomuksen eduskuntaryhmä edellyttää Euroopan vakausmekanismia koskevan sopimuksen muuttamista tavalla, joka tehostaa euromaiden velkakirjalainojen yhteistoimintalausekkeita siten, ettei velkojen uudelleenjärjestely voisi jäädä yksittäisen velkojaryhmän vastustuksen vuoksi toteutumatta.

Pankkien omien varojen ja alentamiskelpoisten velkojen vähimmäisvaatimukset (MREL-vaatimet) tulee pitää ennalta sovitun tasoisina siirtymäajan puitteissa. Sillä varaudutaan puskuroimaan sijoittajavastuun toteutumista.

Mielipide

Edellä olevan perusteella esitämme,

että suuri valiokunta ottaa edellä olevan huomioon Suomen neuvottelutavoitteina.

Helsingissä 26.3.2020

Matias Marttinen kok
Janne Sankelo kok
Timo Heinonen kok
Sari Sarkomaa kok

Valiokunnan lausunto VaVL 6/2020 vp
Erivävä mielipide 3 /kd

ERIÄVÄ MIELIPIDE 3 /kd

Perustelut

Kristillisdemokraatit eivät hyväksy yhteisen kriisinratkaisurahaston yhteisen varautumisjärjestelyn aikaistettua käyttöönottoa sovitusta eli vuoden 2024 alusta, koska pankkiunionin jäsenmaiden pankkisektorien riskit vaihtelevat edelleen suuresti. Monissa jäsenmaissa on myös pankkisektorilla tehottomuutta ja ylikapasiteettia, ja siksi pankkeja kaatuu lähivuosina. Lisäksi koronapandemia on tuonut tilanteeseen poikkeuksellisen suurta epävarmuutta, jota ei ole riittävällä tavalla selvitetty. Maailmantaloudessa on tällä hetkellä merkittäviä riskejä, jotka voivat heijastua nopeasti pankkisektorin vakauteen, joten ajankohta edistää aikaistettua käyttöönottoa on mahdollisimman huono.

Vaikka valtioneuvosto selvityksessään toteaa, että riskien väheneminen ei ole selvityksessä esitettyjen arvioiden perusteella edennyt merkittävästi, hallitus kuitenkin poliittisen kokonaisharkinnan pohjalta hyväksyy varautumisjärjestelyn aikaistetun käyttöönoton ja vakausmaksuja koskevan sopimuksen muuttamisen ja puoltaa niihin liittyviä allekirjoitus- ja ratifiointimenettelyjä sekä tarvittavien EVM:n liitelakien ja ohjeiden muutoksia.

Esitetyt arvion mukaan valtiosopimuksen muuttamisen nettovaikutus suomalaiselle pankkisektorille on negatiivinen, mikäli suomalaisten pankkien taloudellinen asema suhteessa muihin euroalueen pankkeihin arvioidaan merkittävästi paremmaksi. Muiden maiden pankkisektorin hyväksi kerättävät ylimääräiset vakausmaksut voisivat nousta miljardeihin euroihin.

Aiemmissa asian käsittelyn vaiheissa perustuslakivaliokunta ei ole pitänyt sopimuksen kokonaisuuden ja siitä tekemänsä valtiosääntöoikeudellisen arvion kannalta merkityksellönä sitä, että sopimukseen sisältyy siirtymäkautta koskeva järjestely. Perustuslakivaliokunta on tuonut toistuvasti lausunnossaan esille, että Suomen budjettisuvereniteettia tulee suojata mahdollisimman tehokkaasti ja huolehtia siitä, että monimutkaisilta vaikuttavien järjestelyjen erityispiirteiden vuoksi Suomen vastuut järjestelyissä eivät kasva.

Asian aiemmissa käsittelyvaiheissa valtiovarainministeriöstä pyydytyssä lisäselvityksessä todetaan, että mikäli keskustelut ERVV-tukien siirtämisestä alkaisivat "samassa yhteydessä arvioitaisiin eri toteutusvaihtoehtoja ja niiden vaikutuksia Suomen Kreikka-lainan vakuusjärjestelyyn, Jos siirto toteutettaisiin, vakuusjärjestelyn voimassaolo edellyttäisi kreikkalaisten pankkien kanssa sovittua järjestelyä koskevien sopimusten neuvottelua uudelleen." Vaikka Suomen vastuisiin kohdistuvia muutoksia rajaavat sopimusmääräyksen kirjaukset vastuiden rajaamisesta ja lisäpääomaosuuden pienenemisestä ERVV-lainojen takaisinmaksujen myötä, on moitittavaa, että vaikutuksia Suomen vakuusjärjestelyihin ei selvitetä etukäteen.

Mielipide

Edellä olevan perusteella esitän,

että neuvottelujen tavoitteena tulee olla ehdotuksen hylkääminen.

Helsingissä 26.11.2020

Sari Essayah kd